EKOSYSTEMBASERAD HAVSFÖRVALTNING

AKTÖRSFORUM 15

13 februari 2025

EUROPEISKA UNI
Europeiska
havs- och fiskerifor

Havs och Vatten myndigheten

Länsstyrelsen Stockholm

Sammanfattning

Regionala delåtgärdsprogram – att lista och prioritera vad som bör göras

Ett stort tack till alla som deltog på Aktörsforum 15, den 13 februari. Arbetet med att utveckla regionala delåtgärdsprogram har påbörjats, där EBHF på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att kanalisera processen. Det innebär att vi tillsammans listar och prioriterar de åtgärder som vi anser vara mest angelägna för att uppnå ett hav i balans och en levande kust och skärgård. Detta är en möjlighet för oss att samla, förtydliga och effektivisera vårt arbete, samt att lyfta förslag både på konkreta åtgärder och förändringar i förvaltningen till nationella myndigheter.

Vi behöver alltså inte bara fokusera på de frågor som vi från regional nivå har direkt rådighet över, utan vi har också möjlighet att påverka de missförhållanden vi ser som drabbar vår havs- och skärgårdsmiljö, men där besluten tas på högre nivå.

Åtgärdsarbete handlar också om självförtroende och att se möjligheter. Vi vill skapa en arena där lokal och regional åtgärdsplanering lär av och stärker varandra. Genom att identifiera viktiga frågor utifrån platsen och samarbeta via vårt nätverk får vi tillgång till precisa och förankrade underlag genom samarbeten mellan forskare, lokala myndigheter och aktörer. Detta gör att vi snabbare kan dela information och fatta välgrundade beslut.

Trestegsprocess

Vi delar upp denna process i flera steg:

Sammanfattning

Trestegsprocess
Vi delar upp denna process i flera steg:

Del 1: Aktörsforumet som hölls i februari. Då samlades drygt 40 personer från vårt nätverk i Länsstyrelsen Stockholms lokaler. Vi delade upp oss i arbetsgrupper baserat på våra teman och ägnade en hel dag åt att lista de mest angelägna åtgärderna för de olika frågorna vi arbetar med. Stockholms universitets Östersjöcentrum presenterade också det kunskapsunderlag som de har sammanställt för ett regionalt åtgärdsprogram.

Del 2: Arbetsgrupperna fortsätter att träffas för att identifiera och lista föreslagna åtgärder enligt de mallar vi har tagit fram.

Del 3: Aktörsforum 16 den 8 maj på Länsstyrelsen Stockholm. Arbetsgrupperna kommer att presentera sina prioriterade åtgärder, och vi kommer att diskutera och arbeta med dem på tvärs i helgrupp.

Materialet kommer att sammanställas och tas vidare både nationellt och regionalt. Det kommer även att utgöra en central del av HAV:s åtgärdsprogram för Östersjön.

Sammanfattning

Agenda

10.00 **Välkomna och inledning**

Inramning:

- Regionalt delåtgärdsprogram
- Kunskapsunderlag och kunskapsförsörjning
- Exempel Fiske

Workshop i arbetsgrupperna: åtgärdsförslag

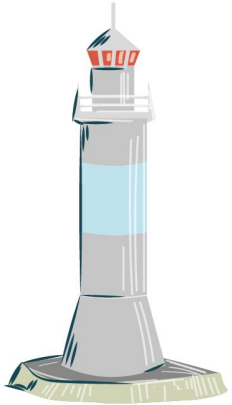

12.00 **Lunch**

Fortsättning workshop

Gemensam uppsummering och nästa steg

Vårplanering i arbetgrupperna

15.30 **Slut**

Regionalt delåtgärdsprogram

EKOSYSTEMBASERAD HAVSFÖRVALTNING

Stockholms skärgård

EUROPEISKA UNI
Europeiska
havs- och fiskerifor

Havs
och Vatten
myndigheten

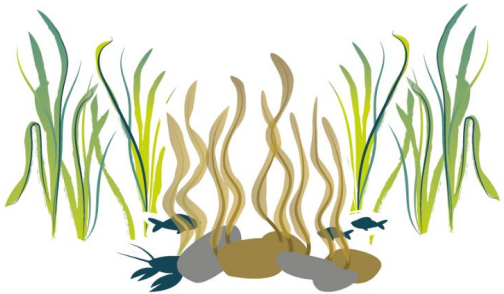

Åtgärdsförberedande aktiviteter

Inga medel kopplade till EBHF men vi har kommit långt att vara åtgärdsförberedande.

Arena för idéskapande och förståelse och samsyn kring åtgärdsarbetet.

Länsstyrelsen Stockholm

EBHF Stockholms skärgård

Kulturellt perspektiv-skifte

Östersjöns ambassad

Trålgränsuppdraget
Provtagningar?

Regional fiskeförvaltning

Förvaltningsplan fisk och fiske

Naturskydd och fritidsbåtar

Miljöinformation sjökort

Workshop Hållbara besök och turism i skärgården

Processer och åtgärder

April 2025- Workshop: Åtgärder i Värmdö

Fossilfri skärgårdstrafik

Hållbarhetsforum
Sluta tanka havet
Sjömackar
One water
Nordiska skärgårdssamarbetet

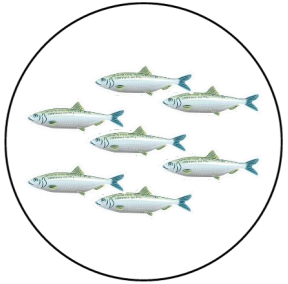

Ekosystemanalys strömming

Länsstyrelsen Stockholm

2024 aktiviteter

Gemensamt med de andra pilotområdena:

- 4 tvärforum om säl- och skarvförvaltning (ett fysiskt i Göteborg)

- 30+frukostseminarium (digitala, alla inspelade)

Frukostseminarier
Tisdagar 08:30-09:15
ebhf.se

Angränsande verksamheter

Frågor som fått fart tack våran medverkan:

- Torgmöte:
  - Framtidens strömming
- Mink (seminarium plus enkät)
- Fågelskydd (uppdrag ligger ute för att analysera bästa metodik för revidering av fågelskydd)
- Riksdagsseminarium Östersjöns fiske och beredskap

Länsstyrelsen Stockholm

Angränsande verksamheter

- **Stockholms stads arbete med skarv**
- **Sälnät och -skrämmor**
- **Provfisken**
- **Fredning av områden**
- **Utöinitiativet**
- **mm**

Lägesrapport

Kunskap & åtgärder i Stockholms skärgård – ett axplock av vad vi gör

Detta är en sammanfattning av ett samordningsmöte som hölls på Länsstyrelsen Stockholm 30 november 2023.

Sammankallande: Martin Olgemar, enh för miljöanalys, Länsstyrelsen Stockholm
Sammanställning av presentationer: Gustaf Almqvist, enh för landsbygdutveckling, Länsstyrelsen Stockholm; Formgivning: Kajsa Sörman, Havs- och vattenmyndigheten
Presentationer som saknas: Sportfiskarna (kunde inte vara med på mötet), Stockholms stad och BalticWaters.

Universitet och högskolor

Stockholms Universitets Östersjöcentrum

Kulturella ekosystemtjänster som stöd för åtgärdsarbete

Sofia Wikström (text), Sieglind Wallner Hahn, Frida Tornberg, Åsa Nilsson Austin & Linda Kumblad

För ett effektivt åtgärdsarbete kan det ha ett stort värde att förstå hur lokala aktörer värderar och nyttjar ekosystemtjänster från de ekosystem där åtgärder kan vara aktuella. Vi har genomfört en enkät- och intervjustudie med fastighets- och fiskerättsägare vid nio grunda havsvikar om vilka ekosystemtjänster de får från vikarna. Resultaten visar att vikarna bidrar med många olika värden för dem som vistas vid dem, både för rekreationsaktiviteter och naturupplevelser. Vikarna värdesätts också för sina estetiska värden och många beskrev dem som en plats där de känner sig lyckliga och som betyder väldigt mycket. I vikar med dålig miljöstatus (uppmätt som hög näringshalt, grumligt vatten, kraftigt påverkad bottenvegetation och/eller dålig fiskrekrytering) beskrev 90 % att vikens miljötillstånd är mindre bra eller dåligt och många upplever att detta har en negativ inverkan på deras möjlighet att utnyttja viken som de vill. En stor majoritet av de svarande hade en tydlig uppfattning om hur miljön i viken förändrats under den period de vistats vid viken.

Havs och Vatten myndigheten

HaV:s Åtgärdsprogram för havsmiljön och åtaganden i BSAP

MÅLBILD: Delåtgärdsprogram från avrinningsområdet till havsbassängen

Regionalt EBHF Delåtgärdsprogram

- Vända upp och ner - börja med behoven sen kroka i förvaltningen
- Kartlägga behov utifrån platsen med åtgärdsförslag över hela förvaltningshierarki
- Åtgärder som är regionalt och lokalt förankrade
- Behöver inte följa Havsmiljödirektivets strikta form och rigorösa analys - kan exempelvis innehålla åtgärder för regional utveckling (komma åt “drivers”)
- Kan leda till nationella åtgärder

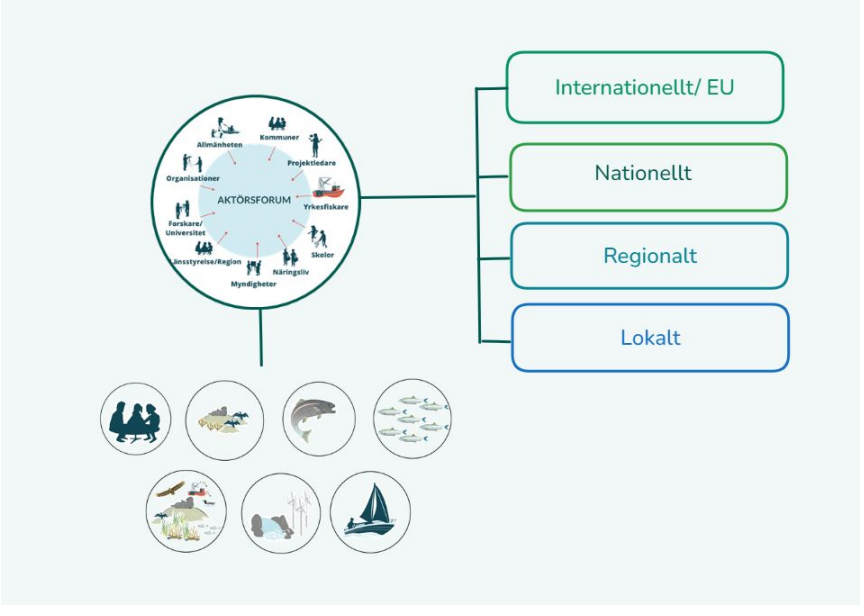

EBHF – del av en effektiv förvaltning

- Kan identifiera viktiga frågor utifrån platsen
- Snabbare informationsdelning/ snabbare att hitta rätt i förvaltningen
- Precisa och förankrade underlag genom samarbeten mellan forskare, lokala myndigheter och aktörer
- Lokal åtgärdsorganisation som kan finansiera ett riktat åtgärdsarbete (8+fjordar modellen)
- Nätverket är styrkan - kommun, länsstyrelse, intresseorganisationer, och forskare - men tar tid att skapa

Vilka resurser finns ?

- Projektledare
- Vetenskapligt stöd/ underlag
- Processtöd
- Kommunikationsstöd

- Arbetsgrupper
- Aktörsforum
- Forum Sverige- Åland -Finland
- Frukostseminarium

MER?

- Regionala nätverk (SKVVF etc.)
- Pågående forskningsprojekt (FORCE etc.)
- Nationella tematiska grupper (Havs stöd till underlag för genomförande av ÅP, Beredningsgrupper Lst-HaV)

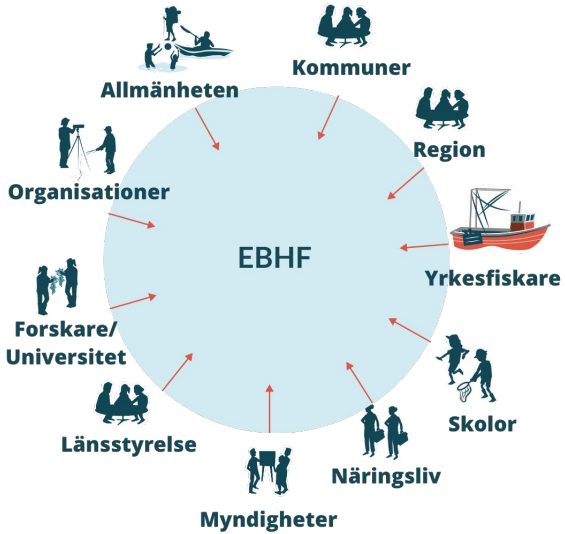

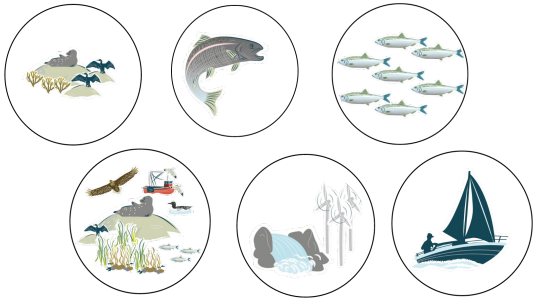

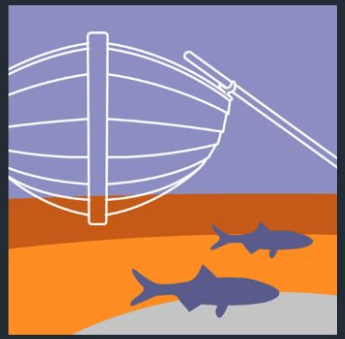

Hav i balans samt levande kust och skärgård

“Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

Riksdagens definition av miljömålet

Regionalt EBHF delåtgärdsprogram - process

Steg 1: Workshop idag

Steg 2:
- Arbeta vidare i grupperna, ev kunskapsstöd från forskare
- Aktörsforum 8:e maj: presentation och arbete på tvärs

Steg 3: Materialet sammanställs och tas vidare nationellt och regionalt. Viktigt inspel i HAVs åtgärdsprogram för Östersjön

Kunskapsunderlag för ett regionalt åtgärdsprogram

Kunskapsunderlag för regionalt åtgärdsprogram

- Stockholms universitet har uppdrag att stötta med kunskapsförsörjning
  - Vetenskap och kunskap hos andra aktörer

- … för åtgärdsplanering och genomförande av åtgärder

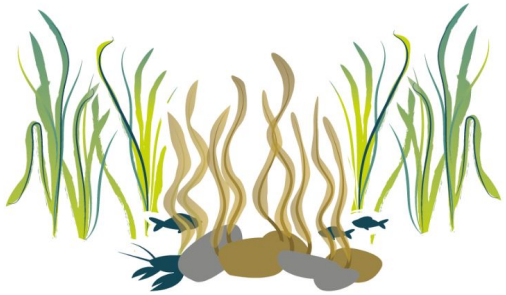

Sammanställning miljöstatus och belastningar

- Ekosystemet i Stockholms skärgård
- Belastningar
- Frågor för regional förvaltning

Konceptuell ekosystemmodell för fiskeförvaltning

- Kunskap från intressenter och forskare

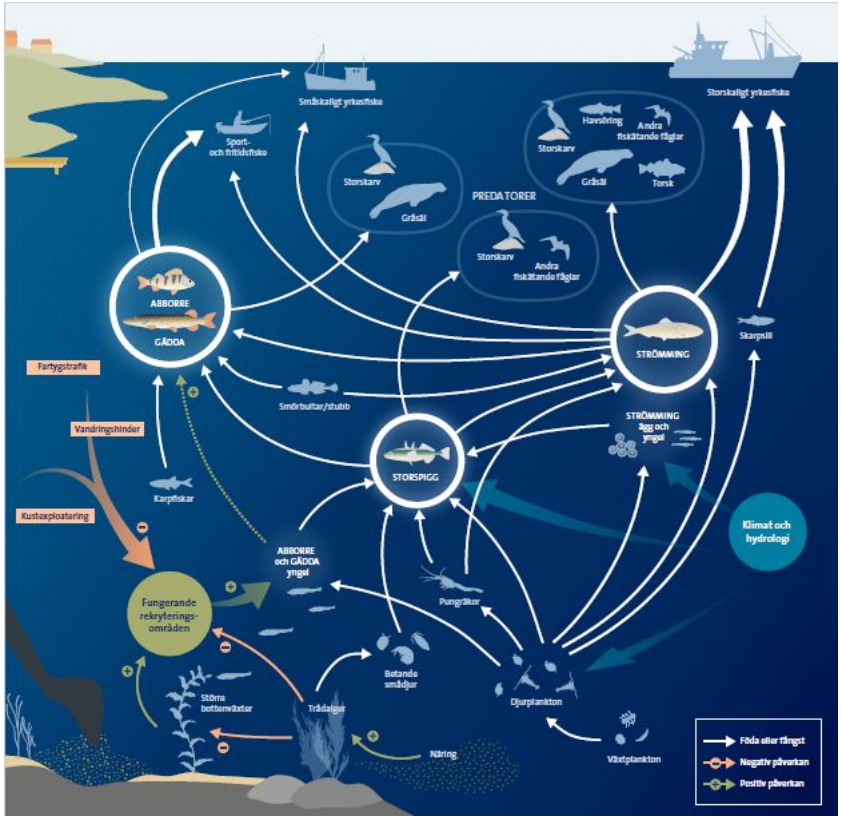

Utvecklingsområden för marint skydd

- Lokal kunskap från kommuner

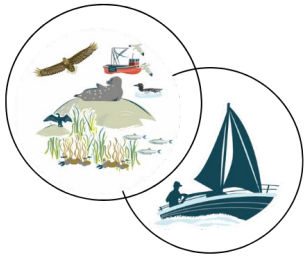

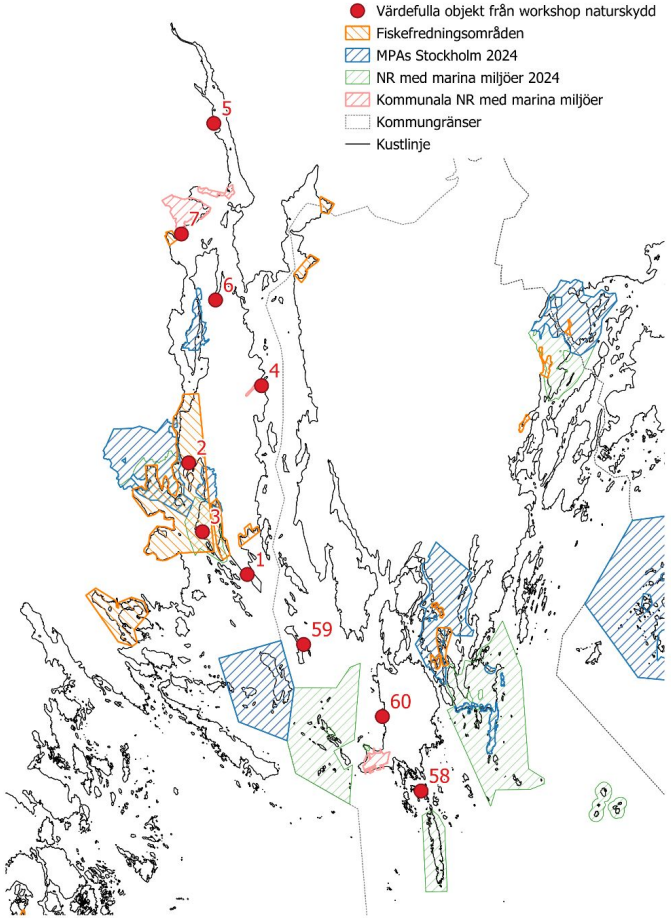

GIS-underlag med känsliga undervattensmiljöer

- Exempel på samverkan och kunskapsunderlag för att genomföra en åtgärd

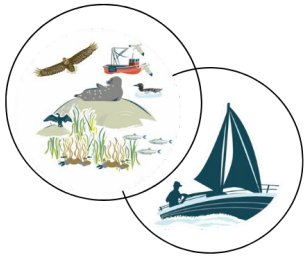

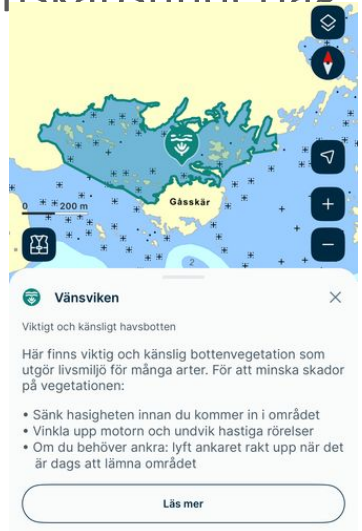

Fråga till arbetsgrupperna

- Vilket stöd behövs för arbetet med regionalt åtgärdsprogram?

Workshopgrupper

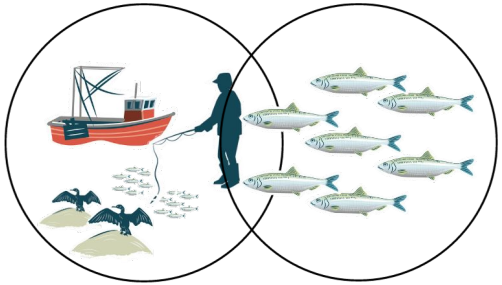

Regional fiskeförvaltning
Ekosystemanalys strömming

Arbetar med nästa steg

Naturskydd och Fritidsbåtar

Östersjöns ambassad

Processer och åtgärder

Fossilfri skärgårdstrafik

WORKSHOP: Regionala åtgärder

Utifrån arbetsgruppens tema, arbete och miljömålen

1. **Vad vill vi uppnå? Mål för åtgärder** (ca 20 min)

2. **Brainstorm av åtgärder** (ca 30 min)

3. **Analys och prioritering** (ca 60 min)

4. **Nästa steg: dokumentation, arbetsgruppsmöte, behov av kunskapsunderlag?** (ca 30 min)

Mallar!

Länk till digitala mallar:
https://docs.google.com/presentation/d/19oBs8t61rL058YTf1Mdd648WpTlQDzxweeqJbEBTtzs/edit?usp=sharing

1. Vad vill vi uppnå?

Utifrån ert arbetsgruppsområde:

Vad vill ni ska uppnås? Vad ska åtgärderna sikta mot?

T.ex: vi vill ha stor strömming i skärgården.

- **Formulera tillsammans 1-4 frågor som ni vill uppnå / som ni ser bör uppnås.**

- **Kommentera/koppla era frågor till miljömålen**, hur hänger de ihop?

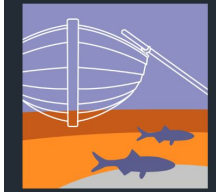

Hav i balans samt levande kust och skärgård

"Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar."

Riksdagens definition av miljömålet

1. Vad vill vi uppnå?

1:

Koppling till miljömålen:

2:

Koppling till miljömålen:

3:

Koppling till miljömålen:

4:

Koppling till miljömålen:

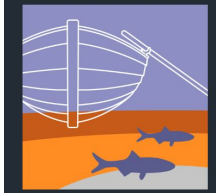

Hav i balans samt levande kust och skärgård

"Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar."

Riksdagens definition av miljömålet

2. Brainstorm av åtgärder

Tänk fritt utifrån det ni formulerat att ni vill uppnå.

Vilka konkreta åtgärder kan bidra till att våra önskade mål uppnås?
Vilka åtgärder vill vi ska ske eller/och vill vi själv utföra?

- Utgå från era frågor/mål och tänk fritt
- Skriv ner åtgärdsidéer på post-its
- Använd också arbetsgruppens dokumenterade arbete där förslag och åtgärder finns

3. Analys och prioritering

Ta hjälp av processen för att prioritera, kategorisera och se eventuella luckor

1. **Tagga individuellt de åtgärder du ser som mest angelägna** (3 min)
   (sätt ett kryss)

   Titta på prioriteringen tillsammans: sortera i grupper så ni
   får syn på vilka som är prio 1 (flest kryss), 2 (flera kryss)
   och 3 (ett-några kryss).
   (10 min)

3. Analys och prioritering

Sortera: Använd sorterings-matriserna och placera ut de prioriterade åtgärderna

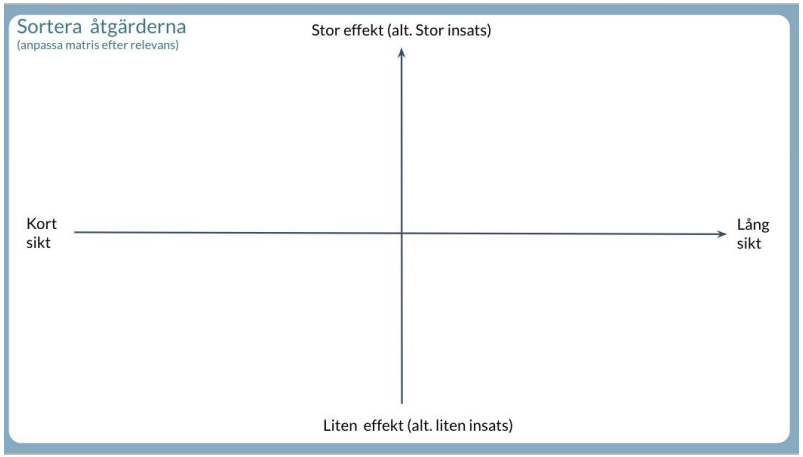

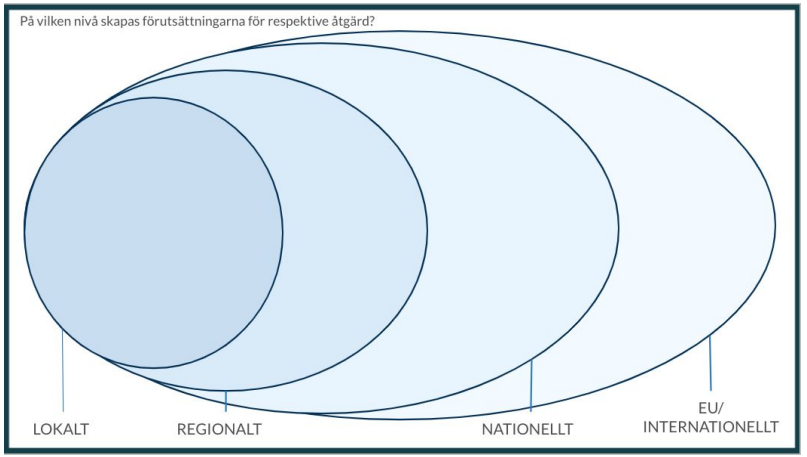

3. **Diskutera, komplettera, kommentera:**

- Ur översikten, saknas något? Vilken typ av åtgärder dominerar?
- Om relevant komplettera med andra/fler åtgärder.
- Markera vilka som ni ser som prioriterade
- Markera vilka (om några) åtgärder som är (extra) kontroversiella /svåra. I korthet hur?

Ett sätt att sortera och prioritera

(anpassa så relevant)

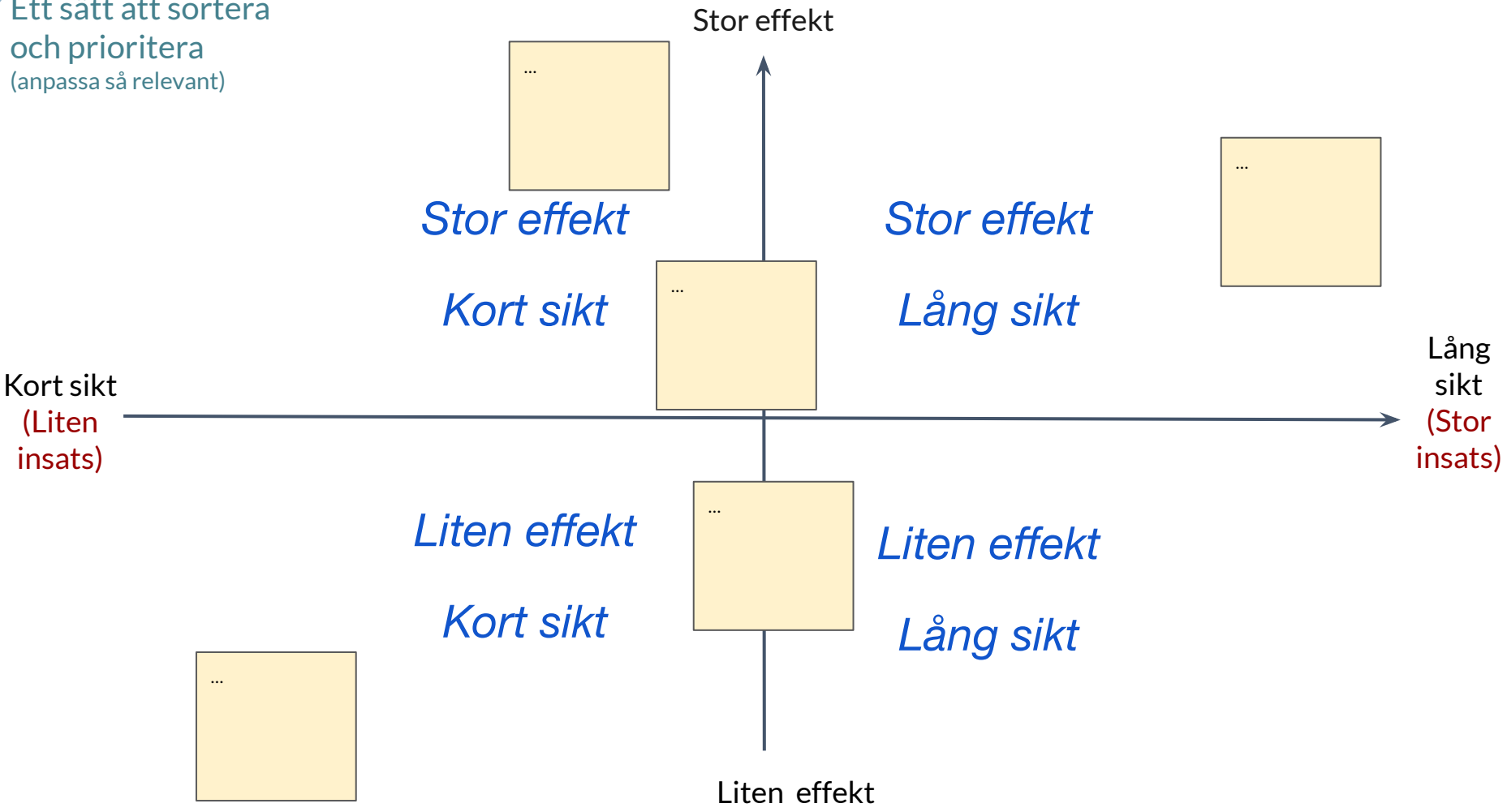

På vilken nivå skapas förutsättningarna för respektive åtgärd?

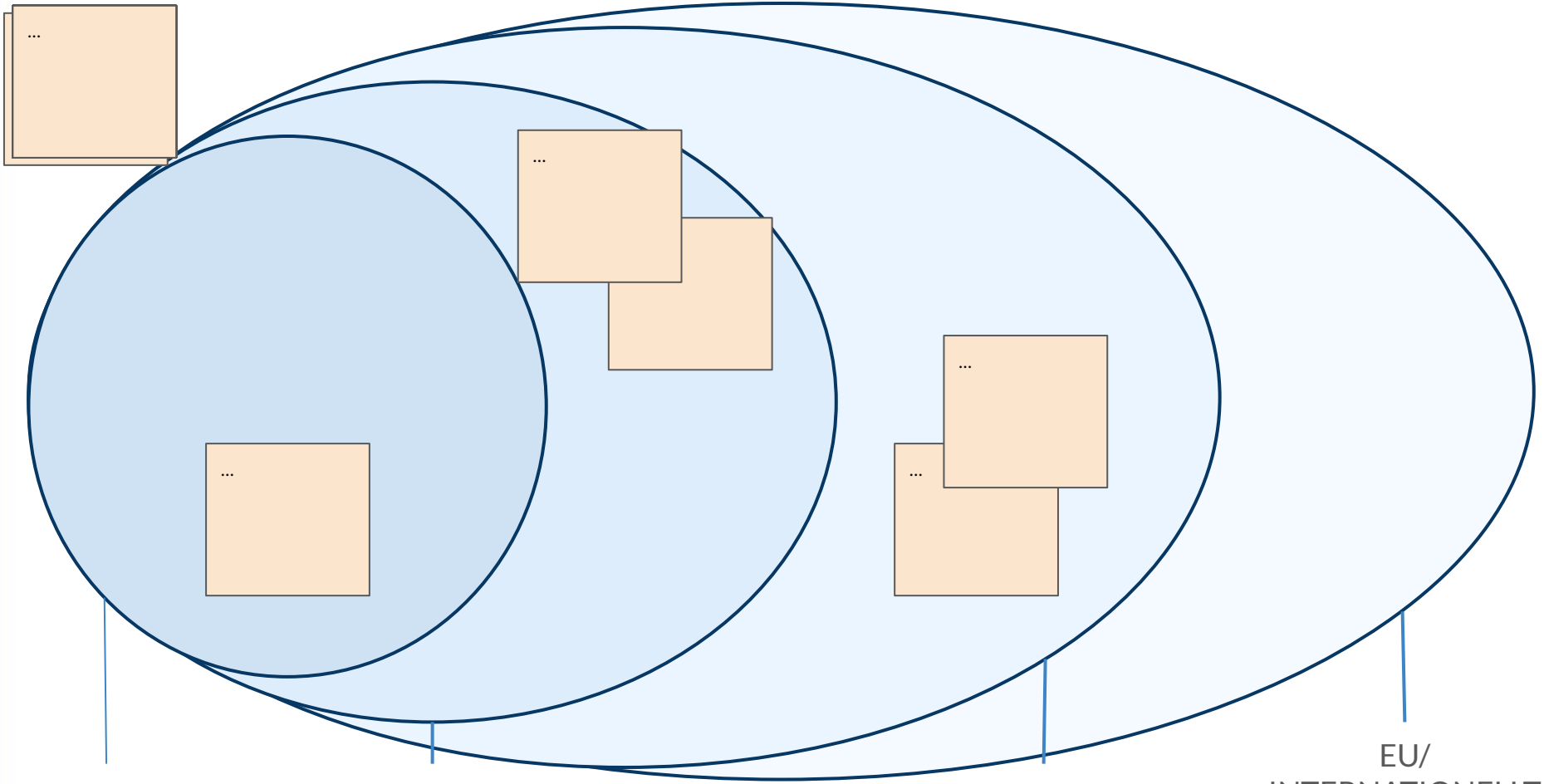

4. Nästa steg?

Inför att presentera åtgärdsförslag på nästa Aktörsforum 8:e maj

- **Bestäm agenda och möte med arbetsgruppen:** Vilka frågor har vi kvar att arbeta med? När ska vi ses för att arbeta igenom förslaget? Vem är med?

- **Har vi några behov av kunskapsunderlag?**
  Formulera önskemål till Sofia

- **Sammanfatta och för över dokumentationen i digitala mallar**
  Kajsa/Maria fotar av och lägger upp i AF-dokumentationen

4. Nästa steg?

Behov av kunskapsunderlag:

…

Övriga frågor:

…

Nästa arbetsgruppsmöte, agenda och tid och deltagare:

…

Reflektion

- Hur var det att arbeta på det här sättet?
  - Medskick till Södra Bottenhavet?
  - Frågor och tankar om nästa steg?

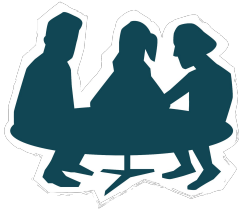

Planering av vårens event och frågor

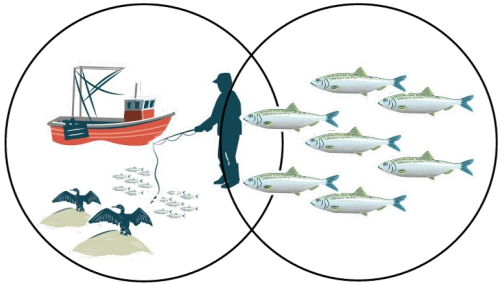

Regional fiskeförvaltning
Ekosystemanalys strömming

Naturskydd och
Fritidsbåtar

Östersjöns
ambassad

Processer och
åtgärder

Fossilfri
skärgårdstrafik

Tidslinje vår 2025

- **13 februari Aktörsforum 15**
- 18/2 Frukostseminarium Ålands själ ur ett fiskeperspektiv
- **25 februari Nationellt Tvärforum Säl och Skarv (digitalt 9-12)**
- 25/2 8.30-9.15T Frukostseminarium: Förvaltning av skarv
- 4/3 8.30-9.15 Frukostseminarium: Vatten i läroplanen
- **5 mars Lärloop EBHF -områdena** (projektledare, HaV, Forskare)
- 5 mars **Skärgårdens Riksdag 2025** Länk till program
- 11/3 8.30-9.15 Frukostseminarium:Integrerad kust och havsplanering
- 18/3 8.30-9.15 Frukostseminarium: Nya havsplanen
- 2/4 **Stockholm Vattenvårdsseminarium**: Åtgärder för ett hållbart Värmdö kl 18-20:15 Värmdö kommunhus
- **8 maj Aktörsforum 16**
- 29 april **SKVVF Förbundsstämma**
- 22 maj **Svealandskustdagen**

TACK FÖR ATT NI KOM

PILOT

STOCKHOLMS SKÄRGÅRD